

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Egész évre. . . . 6 kor.
Egyszer szám 20 fillér.

Megjelenik minden hó
1-ső és 15-ik napján.

A VÁROS

SZERKESZTŐSÉG:
Városháza, földszint 2. szám.
Ide kerülnek a kéziratokat.

KIADÓHIVATAL:
Városi könyvnyomda-vállalat
irodája. Ide küldendő az elő-
fizetési díjak és hirdetések.

== KÖZIGAZGATÁSI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI KÖZLÖNY. ==

Főszerkesztő: Dr. K. TÓTH MIHÁLY tanácsnok. ♦ Felelős szerkesztő: KONCZ ÁKOS főlevéltáros, tb. tanácsnok.

A városi politika feladatai.

(Várospolitikai tanulmány.)

Irta: Dr. Taty Zoltán, városi tb. aljegyző.

(Folytatás.)

III. A városok pénzügyi politikája.

A városoknak azon tevékenységét, mely a közszükségletek fedezésére szolgáló anyagi eszközöknek előteremtésére, kezelésére és rendeltetésükre való forditása irányul, a városok háztartásának nevezzük.

Ezen anyagi eszközök előteremtésének, kezelésének és alkalmazásainak módjaira vonatkozó elvek összessége alkotja a városok pénzügyi politikáját.

Miután a városok fejlődése első sorban vagyoni helyzetüktől s az ezt irányító pénzügyi politikától függ, a városok pénzügyi politikája a várospolitikának legfontosabb része.

Valamint az államháztartásnak, úgy a városok háztartásának is gerince és tengelye a költségvetés és zárszámadás.

A költségvetés vagy költségelőirányzat az önkormányzati testületnek azon pénzügyi tervezete, melyben a jövő évi kiadásokat és bevételeket megállapítják, vagyis a közszükségletek fedezésére szolgáló anyagi eszközök előteremtéséről gondoskodnak.

A zárszámadás pedig azon kimutatás, mely arról ad számot, hogy a a bevételek és kiadások a költségvetés keretén belül eszközöltettek.

A költségvetésnek két része van u. m.

a) a szükségleti rész (kiadások) és

b) a fedezeti rész (bevételek).

Ugy a kiadások, mint a bevételek rendesek és rendkívüliek.

A jövő évi költségvetés az őszi rendes közgyűlésen állapítandó meg, a zárszámadás pedig a tavaszi rendes közgyűlésen vizsgálendő felül. Jóllehet a költségvetés megállapítása kormányhatósági jóváhagyást igényel, a költségvetési jog az önkormányzati testületeknek kiváló joga.

A kiadási rész egyfelől a feltétlenül községi kiadásokat (gazdasági igazgatás, községi közigazgatás stb.), másfelől azon kiadásokat foglalja

magában, melyeket a község az állam helyett teljesít (s mely megtérítést az államsegélyben talál).

A bevételi rész a községi vagyon a községi üzemek, közművek, vállalatok jövedelmét, az állami segélyt és a községi adóztatást (adók és illetékek) foglalja magában.

Thj. városaink között a székesfőváros után 1908. évben legnagyobb bevétel volt Szegednek: 5 121,700 korona, legkisebb bevétel Bajának: 323,900 korona. Legnagyobb kiadás volt Szegednek: 4.810,700 korona, legkisebb kiadás Selmec- és Béalányának: 436,700 korona.

A költségvetés fontosabb bevételi tételei: fogyasztási adópótlék, állami italmérségi jog jövedelme, ingatlan átírási illetékek, kövezet vámok, házbérek, haszonbérek, területhasználati díjak, építési, rendőri díjak, városi közművek és üzemek jövedelme, községi adók és illetékek.

Fontosabb kiadási tételek: közigazgatási személyzet fizetése, hivatalos helyiségek bére, irodai szükségletek, állami adók, épületek fentartási költsége, vám- és jövedékkezelés költsége, tőke törlesztés, kamatok.

A városok pénzügyi igazgatásának költségvetés és zárszámadás elkészítésén kívül fontos feladata a vagyonleltár összeállítása.

A vagyonleltár a községi alap és a község által kezelt egyéb alapok összegét és értékét tüntetve fel, a városok vagyoni állapotának hü tükré.

Az 1908. évi statisztikai adatok szerint a községi és egyéb alapok tiszta vagyona:

Budapest: 262.771,962 korona,

Szegeden: 59.348,634 korona,

Selmec- és Béalányán: 3.694,177 korona; a rendezett tanácsú városokban: Brassón: 18.195,498 —, Szepesolasziban: 262,156 korona.

A községi alap adóvagyon állapotának főalkatelemei: épületek, telkek, birtokok, leltári ingóságok, jogok, javadalmak, tőkék, értékpapírok, letétek, követelések, üzemek, beruházások, készpénz.

A községi alap teherállapotának főalkatelemei: törlesztés, jelzálog, függőkölcsönök, egyéb kölcsönök, folyó tartozások.

Ha a fedezeti rész tételei a szükséglet rész teteit ki nem egyenlítik, hiány áll elő, melynek fedezéséről a költségvetésben gondoskodni kell.

A bevétel és kiadás között mutatók ezen hiány az állami egyenes adók bizonyos százalékaiban kifejező *községi adóban nyer fedezetet.*

A községi adóztatásnak két alakja van u. m.:

- a) községi adók és
- b) községi illetékek.

A községi adó ismét vagy mint a) az állami adók pótlékolása (községi pótdadók), vagy mint b) önálló községi adók jelennek meg. Az állami adók pótlékolására szolgálnak a községi pótdadók. Önálló községi adók a következők u. m. községi, vagyoni, hozadéki és fogyasztási adók, utóbbiak a lakás adó, fenyűzési adó, szesz-, sör-, cukorbor-adó, pezsgő- és kártya- adó, világítóanyagok, és építőanyagok utáni kivett adók, ásványvíz és szikvizadó, vigalmi-jege adó, nyilvános hirdetések (plakatirozás) után kivett adó; községi forgalmi adó, minők: az örökösödési és ajándékozási adó, a vagyonátruházásra rótt adó, a közúti forgalom megadóztatása, a városi ingatlanokra és ingóságokra vonatkozó biztosítási kötvények megadóztatása.

Községi illetékek és díjak a következők: általános közigazgatási igazságszolgáltatási, hitoktatásiügyi és közegészségügyi illetékek, hid-, ut-és kövezet-vámok, helypénzek, ingatlanírási illeték, járdakövezési járulékok, házberfiller, csatornázási illeték, vízdíj, utacseprési és szemétdíj, vágóhid használati és husvizsgálati, fertőtlenítési, városi temetőhasználati után kivett közigazgatási, városi gáz- és villanyműnek használati után kivett illeték stb.

Községi pótdadó kulcsa az évek és városok szerint igen különböző. Thj. városainkban 1891. évben a legmagasabb volt a községi pótdadó Szatmárnémetiben 70%, legalacsonyabb Fiumében 10%, 1900-ban legmagasabb volt Szatmárnémetiben 98%, legalacsonyabb Kecskeméten 15%. 1910. évben legmagasabb volt Komárom és Pancsován 83%, legalacsonyabb Fiumében 20%.

Rendezett tanácsu városaink között 1910 a legnagyobb pótdadót Ujbánya fizette 123%, de több rendezett tanácsu városunk pótdadója emelkedett 100% felé, legkisebb pótdadót (4%) 1910. évben Újpest és Nagybánán fizették.

Azon nagyszámu szükségletek, melyek a városok életében előállnak, kielégítést és fedeztet a város rendes bevételi forrásaiból nem nyerhetnek, a szükségletek és fedezetek között mutató nagy különbözőzet a lakosság túlságos megterhelése nélkül pótdadó igénybevételével el nem osztható, hanem arra a kölcsönműveletek szolgálnak.

A modern városok pénzügyi politikájának igen fontos feladata a városi kölcsönökkel való operálás.

Városaink különböző műveletek céljaira, u. m. gazdasági célokot szolgáló beruházási célokra, közmunkák és közművek létesítésére, közigazgatási, közművelődési, és szociálpolitikai, közjótékony-sági és közegészségügyi célokra, továbbá egyébb községi beruházásokra az utóbbi években nagy-kölcsönöket vettek fel.

Ezen kölcsönök alakjai:

Községi kötvénykölcsön, törlesztési jelzőlog, függőkölcsön A városok többnyire törlesztéses és függőkölcsönökkel operálnak.

Budapest székesfővárosnak 1908. évben: 163.178.438 korona,

Kecskemétnek 1908. évben: 18.889.913 korona,

Pozsonynak 1908. évben: 16.143.542 korona,

Debreczennek 1908. évben: 13.228.056 korona kölcsöne volt.

Ezen kölcsönök összege az utóbbi években rohamosan megnövekedett. Budapest 1909. évben 270 millió új beruházási kölcsönt vett fel, vidéki városaink is egymás után szintén nagy beruházási kölcsönökre tesznek szert, de a külföldi nagy városok is (Bécs 1908-ban 360 millió, Páris 1910-ben 900 millió beruházási kölcsön) óriási kölcsönökkel dolgoznak,

A községi adósságok rohamos emelkedése ne keltsen aggodalmat, mert a hasznos beruházásokra fordított községi kölcsön mindég produktív befektetés. Irányelvű szolgáljon azonban a kölcsön helyes megválasztása, a konjunkturák kedvező kihasználása és a beruházások célserű keresztülvitele.

A városok pénzügyi intézményeinek sorában kiváló fontossággal bír a községi takarékpénztár.

A városok, mint nagyszegű képzőpénzek letéteményesei, helyes pénzügyi politikát folytatnak akkor, ha a rendelkezésükre álló anyagi erőnek a maguk részére való minél intenzivebb kihasználására törekednek.

A város pénzügyi helyzetének és helyi viszonyoknak mérlegelésével létesített községi takarékpénztár, a községi vállalkozások között a legjövvelmezőbbek egyike.

A városok háztartásának helyes vezetése a kiadások apasztása és a bevételek fokozása folytán előállított rendezett anyagi helyzet teremtése, a rendelkezésre álló anyagi erők intenzivebb kihasználása, a községi üzemek jövvelmezőbbé tétele, új anyagi források nyitása, a kiaknázatlanul hevert javak gyümölcsösztetésére rámutatás; mindezek feladatát képezik a városok pénzügyi politikájának.

A helyesen irányított pénzügyi politika által előidézett konszolidált anyagi helyzet a városok fejlődésének legbiztosabb bázisa.

(Folyt. köv.)

Régi temetőink sorsa.

Az új köztemető megnyitásával szorosan összefügg a régi temetőink sorsa; erre vonatkozólag azonban felette eltérők lehetnek a vélemények, nemcsak azért, mert az új temető a mai temetkezési viszonyoktól eltérő helyzetet teremt, hanem annál fogva is, mert itt nagyon figyelemreméltó szempontok merülnek fel, melyektől eltekinteni nem lehet. Ezért távolról sem lehet gondolatomban oly javaslat tétele, melynek csak többségileg való elfogadása iránt is reményt táplálhatnék; de gondolom, nem lehet kitérni a javaslat tétele elől, mert ez a kérdés is szorosan belevág a temetőrendezés fogalmi körébe. Elmondom tehát erre nézve is egyéni nézetemet; legalább lesz valami, ami a további tárgyalás alapjául szolgálhat és ennek a rendjén majd megállapítja a közfelfogás, ami leghelyesebb lesz.

Mindenekelőtt kijelentem, hogy az eddigi köztemetőink úgy, amint vannak, tovább nem maradhatnak. Mindenütt azt tapasztaljuk, hogy a temetőt a legkisebb helyen is a kegyeletnek megfelelő rendezett és lehetőleg szép sirkertté igyekeznek tenni; nagyobb községeink pedig hatósági intézkedéssel is rajta vannak a temetők lehető szépítésén.

A mi régi temetőink, mint említém már egyszer, a rendezetlenségnek tipikus alakjai. Kerítéssel nincsen körülvéve egyik sem; a körülöttük lévő árktól nem gondolzza senki; a temetkezések rendjére nincsen semmi gond, mert mindenki oda temetkezhetik, ahova neki tetszik; az oda nem való bozótot, a fatörzsek sűrűn burjánzó gyökthajtásait nem irtogatják. Legelhagyatottabb a legsűrűbb temetkezésül szolgáló Czegléd-utcai temető, mert ennek mai napság már az árka sincs meg. Ez az állapot tovább így nem maradhat, mert szegényére van a mi fejlődő szép városunknak.

Mi lenne tehát a teendő! Meg kell semmisíteni ezeket a temetőket, mondják sokan, mert körülöttük már városrészek alakultak és utjában állanak hogy a rajtok kívül levő és mellettök elterülő új telepek az anya várossal közvetlenül összekapcsolódhassanak. Nem tagadhatom, hogy így van a dolog, mégis más a véleményem.

Városunkban alig van köztér, olyan hely pedig, ahova a közönség pihenő vagy ünnepnapokon üldülés céljából gyülekezhetnek, a nagyerdőn kívül nincs egyetlenegy sem. Az én véleményem szerint ilyen üdülő helyekké kellene alakítani ezeket a temetőket, mert lehet, csak rendezni kell őket. Legnagyobb részük, mint a Péterfia-utcai, Hatvan-utcai stb. egészen alkalmas arra, hogy a körülöttük alakult telepek lakosainak üdülő helyéül szolgáljanak. Meg

lehet találni a módját a sűrű sirdombok mellett is, hogy ezek a temetők parkszerűleg rendeztessenek; csinoságukra, szépítésükre meg kell tenni mindent, nemcsak a bozótok irtásával, a sűrű gyökthajtások kivágásával, hanem a rendezés folytán alakuló utak mentén megfelelő fák ültetésével, itt-ott virágágyak létesítésével, az utak egyengetésével, burkolásával és egyéb módon. Mai napság is érezzük már városunkban a köztérek hiányát, az utókor még inkább érezni fogja azt, ha a kertészek benépsülnek, a város részeivé fejlődnek, ami rohamos haladásban van.

Van más szempont is, ami emellett szól. Ezekben a temetőkben városunknak hosszú élet után közbecsülésben elhalt polgárai, a város közéletében és fejlődésében derekas tevékenységükkel maradó érdemeket szerzett vezérférfiai nyugalomra szíri álmaikat, ami ezeket a temetőket a kegyelet helyévé avatta, szentelte előttünk: méltó tehát, hogy ennek a kegyeletnek megfelelőleg tekintsük őket és bánjunk velük. A kegyelet megsértése egyeseknél is nagy erkölcsi fogyatkozás, a város közönségének, mely a jó erkölcsnek és a szív nemes érzelmeinek ápolását és fejlesztését nem tévesztheti szem elől, még nagyobb beszámítás alá esik. Pedig ezt a kegyeletet sértettük meg könyörtelenül, ha a város elhunyt derék polgárainak és nagynevű vezető férfiainak siri álmát megzavarva, teteimetek akár a városi hatóság szedeti ki és szállítja át az új temetőbe, akár a hozzátartozókat kényszeríti erre. Az új köztemetőben is gondoskodni kell, a szabályzatban gondoskodtunk is, annak a megnyugvásnak lehetőségéről és biztosításáról, hogy a halottak nagyon hosszú időre háborítatlan nyugalomra tétessenek; ha különben az országos törvény rendelkezéseivel és a közfelfogás kényszerítő hatalmával fogva rendszeresítettük is a sirtáblának az utolsó temetkezés után 30 év múltán kiürítését.

Ennek a kegyeletnek nevében tetsem a javaslatot temetőinknek a fentebbi értelemben való fentartására és rendezésére, mert így az elhunytak nyugalma nem zavartatik meg. A fentebbiek pótlására külön javaslatot kell tennem a Kossuth-utcai temetőre vonatkozólag, amely a mai állapot miatt legsűrűsebb és legnagyobb rendezésre van szoruló.

Ennek a temetőnek a főbejárájától jobbra és balra egészen a keresztutig terjedő nagy része ma már egészen használatlan; nagyon régi temetkezés van benne: így azt hiszem, ez a része a temetőnek bátran kiszakítható a temetőből és minden várakozás nélkül értékesíthető is. Alapos vizsgálat derítene ki, van-e ott olyan siri, melynek megbolygatása a kegyeletbe ütköz-

nék. Én nem veszem észre, hogy volna. Ennek a temető résznek az értékesítéséből befolyóknak oly tőke, melynek erején a Kossuth-utcai temetőnek bekerítése, utjainak feltöltése; burkolása, a temető szakszerű rendezése és a fentebbi módon való díszítése könnyen megtörténhetnék és eszközlendő lenne.

Kérdés az is, hogy az új köztemető megnyitása után lehetne-e engedélyezni a régi temetőinkbe továbbra is a temetkezés? Nem ismerem jól a többi temető állapotát, amiért ebből a szempontból küldöttség által való megvizsgálásokat javaslok, hogy ebben a tekintetben a továbbiakra vonatkozólag indítványt lehessen tenni. De azt tudom, hogy a Kossuth-utcai temetőben, a hátulós részén még igen nagy terület van, ahova nem temetkeztek, ennek a területnek felhasználása tehát a városnak is érdekében állana. Ezért ebbe a temetőbe való temetkezés továbbra is megengedhető a véleményem szerint; lehetne a temető falkerítése mellé sírboltokat is tervezni és állítani, mert ha a temető üdülő hely céljára fentartatnék, bennök a halottak örök pihenőhelyet találhatnának anélkül, hogy az a temetőnek, mint üdülőhelyül szolgáló köztérnek berendezését és használatát valaha akadályozná. Természetesen ezekért a sírboltokért jó vételárat kellene fizetni, másként a használatlan területen való temetkezés sem lehetne a tetszéstől függő, mert a megállapítandó rend a temető későbbi használatának feltétele, másrészt, ha az új köztemetőbe való temetkezésért igen természetesen díjat kell fizetni, az ide való temetkezésért legalább is kétszer annyi díj lenne számítandó.

A felekezetek tulajdonában lévő temetők felett a tulajdonosok határozhatnak jogilag, amiért idevonatkozólag ennek a küldöttségnek ezekre a temetőkre javaslatot tenni nem lehet.

Debreczen, 1913 február 21.

Somogyi Pál.

Közgyűlés.

(1913 július 10—11-én.)

Debreczen sz. kir. város törvényhatósági bizottsága f. hónap 10-én és folytatólag 11-ikén tartotta rendes közgyűlését Domahidy Elemér főispán elnöklésével. Egy évized alatt nem láttunk annyi bizottsági tagot az öreg városház nagyszobájában, mint a közgyűlés első napján. A jól szervezett politikai pártok vezetői és közkatonái egyaránt felvonultak úgy, hogy a közgyűlés megnyitásakor szorongásig megtelt a tanácskozás terme. A nagy felvonulás onnan eredt, hogy ez a közgyűlés tárgyalta a kormány iránt meg-szavazandó bizalmi indítványt és a miniszter-

elnöknek, gróf Tisza Istvánnak diszpolgárrá megválasztásának ügyét. — A közgyűlésen elnöklő főispán megnyitván az ülést, kegyeletes szavakkal parentálta el az elhunyt fenyéri Zádor Lajos volt bizottsági tagot, rámutatván ama közhasznú tevékenységre, amelyet a megboldogult a közügyek és a társadalom terén végzett, majd jelezte, hogy egy önálló indítvány érkezett be, mely szerint a közgyűlés szavazaton bizalmat a kormányának és gróf Tisza Istvánt, hazánk miniszterelnökét, válassza meg diszpolgárának.

Az igazság és a történelmi hűség kedvéért följegyezzük, hogy Domahidy Elemér főispán csodálatos higgadtsággal és nyugodt bölcsességgel vezette a szenedelmek felcsapódó hullámai között a közgyűlést és csakis pártatlanságának tudható be, hogy az obstrukció jellegét magán viselő közgyűlés elég simán folyt le. Pedig igazán voltak egyesek, akik zavarták a szónokokat és erős kifejezéseket dobáltak egymás szemébe. A főispán azonban nem jött ki türelmeből és igazi uri hangot használt mindenkor a szenedelmek lecsillapítására. Felhangzott vele szemben az a véd, hogy a bizalmi szavazat leadására presszionálta a tisztikart, melyre nézve itt is megjegyezzük és szavunkra állítjuk, hogy a főispán egyetlenegy tisztviselőt sem befolyásolt és senkit sem kísérletet meg meggyőződésének megtagadására. A tisztviselői kar maga akaratából és politikai meggyőződéséből szavazott bizalmat és szavazta meg a diszpolgárságot, jóllehet, állítólag figyelmeztetve voltak a választott tisztviselők az ellenék részéről, hogy a legközelebbi tisztújításon „ki lesznek seperve“, ha a Tanács javaslatára szavaznak. „Vidi iam alios venos“ — mondhatnánk ezekre nagyival is inkább, mert meg nagyon győződve, hogy a törvényhatósági bizottság nagy többsége a tisztviselők választásánál a megválasztandók tehetőségét, becsületes munkáját, megbízhatóságát, egyéni tisztességét mérlegeli és nem azt, hogy melyik politikai párthoz tartozik. Ezt vallja tettekben a főispán is, aki főispánsága alatt még senkit sem mellőzött politikai pártállásáért és ha ilyenekkel vádolják, az bizonyára csak a szenedelemnek és a nem eléggé fegyelmezett gondolkodásnak tudható be.

A közgyűlésen a polgármesteri jelentés felolvasása után és az ezt követő interpellációra adott válasz elhangzásával, megindult a szónoklatok áradata a bizalomnyilvánítás és a diszpolgárság körül. Szívesen elismerjük, hogy nagy és szép beszédekert hallottunk. Erős, kemény és itt-ott éles fegyverek csaptak össze, szípkorkázt a szellem, röpködött a guny nyila és olykor-olykor bizony ahevesebbk inparlamentaris kifejezéseket is dobáltak a plenuria, ami az izzó hangulatnak természetes, ámbar sohasem helye-

selhető folyamánya. Az elnöklő főispán azonban szerencsés kézzel simított el a fellegeket és felfogta a villámlásokat, melyek így aztán kárt nem okoztak.

A közgyűlés első napján az ülés 10 órakor este végződött azzal az eredménnyel, amely előre látható volt, t. i. hogy a közgyűlés 101 szoval 62 ellen elfogadta a tanácsi javaslatot, kimondván, hogy a kormányhoz üdvözlő feliratot intéz, a kinevezett kormányt bizalmának ad kifejezést és gróf Tisza István miniszterelnököt, hazánk iránt szerzett elévülhetetlen érdemei s városunk iránt mindenkor tanusított önzetlen jóindulatának elismerésül, a város diszpolgárának megválasztja.

A határozat kihirdetése után a közgyűlés folytatását elnöklő Főispán, az idő előrehaladtósága miatt, június 11-ének d. u. 3 órájára tüzte ki.

A közgyűlés részletes lefolyását lapunk legközelebbi számában fogjuk közölni.

Munkás otthonok.

Amikor Berzerdj Pálnak a földművelésügyi miniszterhez intézett, előlünk fekvő jelentését lapozgatjuk, meghatottan gondolunk arra a szerény kis selyemhernyóra, amelyet Rafael, vagy egyik tanítványa rajzolt s amely az urbinói herceg jóvoltából került a vatikáni könyvtárba. Nem foglalt el az országban senkitől semmi földet, sőt nyomában országútajaink a szederfák százzeirevel népesedtek be, 1879-ben a tenyésztők 7400 korona keresethez jutottak, 1912-ben pedig már 4.117,857 korona jövedelmet jelentett a selyemhernyó Magyarország földművelő népe éppen legszegényebb rétegének. Már 1912 évi júniusban fizették ki (1880 óta) a századik millió koronát a selyemtenyésztőknek.

A selyemföldön legombolyítása nem nehéz testi munka, de nagy figyelmet és gyakorlatosságot igényel és éppen ezért selyemföldünkben nehézséget okozott az állandó képzett munkások hiánya. Időbélileg körülbelül összeselt ezekkel a nehézségekkel az a tervbe vett intézkedés, hogy az állam ezental csak 12 éves korukig gondoskodik az elhagyott gyermekekről, aminek következtében évente mintegy négyezer 13 éves gyermek kerül ki a menhelyekről. A fiúk, mint tanoncok még csak elhelyezkednek valahogy, de mi lesz a leányokkal ezen reájuk nézve éppen a legfontosabb életkorban! Szerencsésen oldották meg e kérdést a selyemföldön melletti épített munkásné otthonok által. A tolnai otthon 120 leány befogadására 130,000 koronába került, a győri otthon 240 leány számára 200,000 koronába, a komáromi egyelőre 60, később szintén 240 leány számára rendezték be, sőt Lugoson, Ujvidéken, Panesován és Mohácsos is terveznek hasonló otthonot az ottani fonódnaknál. A gyermekmenhelyeken kívül a Liga, az árvászekések és még magánosok is küldenek gyermekeket az otthonba.

A jelentésből látjuk és bárki személyesen is meggyőződhetik róla, hogy a leányok étkézése kitűnő, testsúlyuk normálisan gyarapszik, a tisztaságra nagy súlyt fektetnek, a gyermekeket ismétlő oktatásban és énektanításban is részesítik és őket felváltva a

konyhában is alkalmazzák. A munkás leányok keresetéből napi 40 fillért ellátásuk részben való fedezésére fordítanak, keresetük több részét postatakarékpénztárban helyezik el számukra, ami évente átlag 200 koronát tesz ki fejenként úgy, hogy már 4—5 év után körülbelül 1000 korona a megtakarított pénzüik és így könnyen mehetnek férjhez, amit különben kiházasítási alapítványok is elősegítenek.

Az ellátás többi részét a gyári üzem fedezi, minek ellenében a gyáros kárpótlást nyer abban, hogy állandó és jól kitanítható munkaerőhöz jut. Maga az állam sem az ellátásról, mint egyáltalában a munkásné otthonok fenntartásához semmivel sem járul, csupán most kezdetben az épületet bocsátja rendelkezésükre.

Az elhagyott gyermekeknek ilyenképen bérfizetéssel járó munkára való alkalmazása nemcsak az állapot, közbevetést stb. szabadítja fel jelentékeny anyagi áldozatok alól, hanem magukban a gyermekekben is komoly erkölcsi erőket fejleszt ki azzal, hogy érzik, miszerint senki kegyelemkenyerére nem szorultak.

A jelentés igen komoly aggodalmat keltő jelenségre is felhívja a közvélemény figyelmét. Szerinte most országszerte szerveznek otthonokat anélkül, hogy azokban a munkásnék érdekei kellőképpen meg lennének védve és sürgeti, hogy az állam ezekben az otthonokban — miután a jelenlegi törvényes intézkedések egyáltalán nem alkalmasak arra — külön törvénnyel biztosítsa a munkásotthonokban a gyermekvédelmet. Ha azokra a szomorú külföldi példákra gondolunk, amelyek bebizonyították azt, hogy mindenütt, ahol sok gyermek volt gyárakban, vagy ezek mellett otthonokban felhalmozva, ez mindig a leg súlyosabb visszaélésekre vezetett, míg az állam erlyesen közbe nem lépett. Mi is csatlakozunk Berzerdj Pálnak úgy iparunk, mint az otthonbeli gyermekek törvényes védelme érdekében írott szavaihoz, amely védelem — a jelentés hangjából ítélve — nagyon sürgősnek látszik.

Körözesek.

313,950/1913—IV. A Pereg községben 1874. évben született, állandó lakással nem bíró özv. Juhász Antalné született Répás Erzsébet (szülei: —) napszamos illetőségének megállapítása vált szükségessé. Felkérjük az összes hazai közigazgatási hatóságokat, hogy a nevezettet nyomoztatni s főtállás esetén a saját és szülei származási és illetőségi viszonyaira vonatkozóan tüzelesen kihallgatni, a főlvettt jegyzőkönyvet pedig hozzánk megküldeni sziveskedjenek. Nemleges értesítések mellőzendők.

Budapest, 1913 május 28.

Főjegyző.

258,630/1913—IV. A Nyirbakta községben 1865. évben született állandó lakással nem bíró Leichtmann Bertalan (Bernát) (szülei Márton és Breier Katalin) illetőségének megállapítása vált szükségessé. Felkérjük az össze hazai közigazgatási hatóságokat, hogy a nevezettet nyomoztatni s főtállás esetén a saját és szülei származási és illetőségi viszonyaira vonatkozóan tüzelesen kihallgatni, a felvettt jegyzőkönyvet pedig hozzánk megküldeni sziveskedjenek. Nemleges értesítések mellőzendők.

Budapest, 1913 május 19-én.

Főjegyző.

303,853/1913—IV. A Tiszaroff községben állandó lakással nem bíró Sóti Sándor (szülei ismeretlenek) illetőségének megállapítása vált szükségessé. Felkérjük az összes hazai közigazgatási hatóságokat, hogy nevezett nyomoztatni s főtallalás esetén a saját és szülei származási és illetőségi viszonyaira vonatkozóan tüzetesen kihallgatni, a főlvettt jegyzőkönyvet pedig hozzánk megküldeni sziveskedjenek. Nemleges értesítések mellőzendők. *Főjegyző.*

290,680—1913—IV. A Jastienbréz községben 1863. évben született állandó lakással nem bíró Wysopál János (szülei ismeretlenek) napjsámos illetőségének megállapítása vált szükségessé. Felkérjük az összes hazai közigazgatási hatóságokat, hogy a nevezett nyomoztatni s főtallalás esetén a saját és szülei származási és illetőségi viszonyaira vonatkozóan tüzetesen kihallgatni, a főlvettt jegyzőkönyvet pedig hozzánk megküldeni sziveskedjenek. Nemleges értesítések mellőzendők.

Budapest, 1913 május 28-án.

Főjegyző.

A. 259,621/1913—IV. A Sátoraljaújhely községben, 1889. évben született, állandó lakással nem bíró Schwarcz Erzsébet divatársnő (szülei: Sámuel és Pollatschek Fanni) illetőségének megállapítása vált szükségessé. Felkérjük az összes hazai közigazgatási hatóságokat, hogy a nevezett nyomoztatni s főtallalás esetén a saját és szülei származási és illetőségi viszonyaira vonatkozóan tüzetesen kihallgatni, a főlvettt jegyzőkönyvet pedig hozzánk megküldeni sziveskedjenek. Nemleges értesítések mellőzendők.

Budapest, 1913. évi május 21-én.

A székesfőváros tanácsa.

A. 256,715/1913—IV. A Vaál (Fehér m.) községben, 1860. évben született, állandó lakással nem bíró Varga Ferenc (szülei: Ferenc és —) napjsámos illetőségének megállapítása vált szükségessé. Felkérjük az összes hazai közigazgatási hatóságokat, hogy a nevezett nyomoztatni s főtallalás esetén a saját és szülei származási és illetőségi viszonyaira vonatkozóan tüzetesen kihallgatni, a főlvettt jegyzőkönyvet pedig hozzánk megküldeni sziveskedjenek. Nemleges értesítések mellőzendők.

Budapest, 1913 június hó 6.

A székesfőváros tanácsa.

A. 315,593—1913. IV. A Besenyő községben (Galafej major, Zala m.), 1889. évben született, állandó lakással nem bíró Német Erzsébet (szülei: Samu és Anna) cseléd illetőségének megállapítása vált szükségessé. Felkérjük az összes hazai közigazgatási hatóságokat, hogy a nevezett nyomoztatni s főtallalás esetén a saját és szülei származási és illetőségi viszonyaira vonatkozóan tüzetesen kihallgatni, a főlvettt jegyzőkönyvet pedig hozzánk megküldeni sziveskedjenek. Nemleges értesítések mellőzendők.

Budapest, 1913. évi május hó 30-án.

A székesfőváros tanácsa.

A. 213,867/1913—IV. A Lembergben, 1884. évben született, állandó lakással nem bíró, izr. vallású Weisz Antónia gyümölcsárú (anyja Weisz Fradel) illetőségének megállapítása vált szükségessé. Felkérjük az összes hazai közigazgatási hatóságokat, hogy a nevezett nyomoztatni s főtallalás esetén a saját és szülei származási és illetőségi viszonyaira vonatkozóan tüzetesen kihallgatni, a főlvettt jegyzőkönyvet pedig hozzánk megküldeni sziveskedjenek. Nemleges értesítések mellőzendők.

Budapest, 1913 június 4.

A székesfőváros tanácsa.

9619—1913. (Kk. Bayer Mária, Terézia és Jakab) illetősége. Itt nevezettek gyámügyi ügyből kifolyólag megállapítandó illetősége szükségessé teszi, hogy Rácoztöltés községben 1875. január 12-én született és ismeretlen helyen tartózkodó atyjuk Bayer János gépész-kovács, illetőségi viszonyaira nézve tüzetesen kihallgatassanak. Felkérem az előjáróságokat, nevezett hatóságok területén nyomoztatni, főtallalás esetén illetőségi körülményeire nézve tüzetesen kihallgatni és a felveendő jegyzőkönyvet hozzám juttatni sziveskedjenek.

Szekszárd, 1913 július 7.

Alispán.

10,688—1913. Szekszárdon 1845 november 2-án Nemes Mihály és neje Kajtar Erzsébet szülőkől született r. kath. vallású, Nemes István volt kórházi apolt illetőségének megállapíthatása céljából kihallgatása válna szükségessé, miután nevezett ismeretlen helyen tartózkodik, felkérem a hatóságokat, hogy nevezett hatóságunk területén nyomoztatni, főtallalás esetén illetőségi viszonyaira nézve tüzetesen kihallgatni és az eredményről értesíteni sziveskedjenek.

Szekszárd, 1913 július 7.

Alispán.

HIRROVAG.

— **Gyümölcsfaoltványok szerzése.** Az állami faiskólak kiültetésre alkalmas gyümölcsfa, gyümölcsoltvány stb. érdekében a földmivelésügyi m. kir. miniszter ur kőrendeletet intézett valamennyi vármegyéhez és törvényhatósági joggal felruházott városhoz, melyben tudatja, hogy az ország minden egyes gyümölcstermelő vidékének megfelelő körzet számára nagyobb faiskola létesítését tervbe vette, míg azonban ez bekövetkezik, a gyümölcsoltványok kiosztása központilag kezelteik. Az erre vonatkozó kérvények közvetlenül a földmivelésügyi miniszter urhoz adandók be. A kérvények benyújtásának határideje július 31. Amennyiben a kedvezőtlen időjárás folytán a kiültalt oltványoknak őszel való szállítása akadályokba ütköznék, vagy más okból kívánatnának a tavasszal való szállítása, ez a kívánság a faiskola, vagy kertészeti telep vezetőségével közlendő s a szállítási ily esetekben kivételesen tavasszal is történhetik.

— **Hirdetések felvétele.** Értesítjük olvasóinkat és a hirdető közönséget, hogy lapunk kiadóhivatala (városi nyomda vállalat) a legolcsóbban vesz fel hirdetéseket. Ma, midőn a hirdetések közlési díja folyton emelkedőben van, lapunk kiadó hivatala a régi mérsékelt áron, olcsó egység árat számít. „A város”-t városunk legelőkelőbb közönsége olvassa és így a benne közölt hirdetések elérik az óhajtott célt.

Ad. 11,376—1913.

Pályázati hirdetmény.

Debreczen szab. kir. város Tanácsa, a koronázási emlékkénp alkalmazásával létesített koronázási alapítványból két, 600—600 koronás ösztöndíjra pályázatot hirdet.

Pályázhatnak első sorban debreczeni illetőségű, művészeti és iparművészeti pályán magasabb képességet nyerni óhajtó ifjak (képzőművészeti akadémián, rajztanár-képzőben, építészeti vagy más magasabb ipari szakiskolában tanulók).

Pályázatot hirdet továbbá a Meszena-alapítványból 600 koronára, mely kezdő iparosok első felszerelésére vagy ipari műhelyük kiterjesztésére fordítandó és két 300—300 koronás utazási segélyre, melyen már okleveles iparos segédek, szakjukban kiképzést végezték kiüldeire utazhatnak.

A koronázási alapra pályázók iskolai végzettségüket, esetleg valamely magasabb képzőművészeti iskolában megkezdett tanfolyamról bizonyítványt tartoznak kimutatni.

A Meszena-alapból 600 koronára pályázók szakismeretüket és szakjukhoz szükséges és beszerzendő műszereket tartoznak bejelenteni, míg az utazási segélyt pályázók végzett tanulmányaikat az ipartestület bizonyítványával igazolják.

Kérvények felszerelve folyó évi július hó 15-én déli 12 óráig adhatók be a polgármesteri hivatalban.

Kelt Debreczen sz. kir. város tanácsának 1913. évi június hó 30-án tartott üléséből.

A városi tanács.

11,564—11,470—11,471/1913. sz.

Árverési hirdetmény.

A város tulajdonát képező Fried-féle 76 hold és 1098 négyszögöl területű földbirtok az 1914. évi október hó 1-től 1917. évi szeptember hó 30-ig terjedő három évre, és az öv. Kovács Lajosné örököseitől vett 5 hold 132 négyszögöl területű kőnyai major-sági föld, az 1914. évi október hó 1-től 1917. évi szeptember hó 30-ig terjedő 3 évre, és a Stenczinger-féle ház utáni 9 hold öndódi föld az 1914. évi november hó 1-től 1917. évi október hó 31-ig terjedő három évre nyilvános árverésen haszonbérbe adása rendeltetvénél, ezen árverésre határnapul 1913. évi július hó 16-ik napjának délelőtti 10 órája a városház nagytermében tüzelik ki. Ezen árverésre az érdeklődők azzal hivatnak meg, hogy az árverési feltételek előzetesen a városi számvétségnél a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Debreczen, 1913. évi június hó 26-án.

A városi Tanács.

11,195—1913. sz.

Hirdetmény.

Debreczen szab. kir. város a Bárczy-uton, illetve a Simonyi-utól az Andaházy—Szilágyi intézetig építendő 30—45 cm. belvilágú utcai köcszatorna és tartozékai építésének biztosítására zárt írásbeli versenytárgyalást hirdet.

Ajánlat tehető minden magyar honos szakvállalkozó által magyar termékekkel és magyar ipari gyártmányokkal.

Ajánlattevők az általuk ajánlott összeg 5%-ának megfelelő készpénzt, vagy óvadékképes értéket tartoznak bánatpénz gyanánt letenni.

Az ajánlatok tételénél és kezelésénél a „Közszállítási szabályrendelet” intézkedési irányadók. Debreczen szab. kir. város azonban fentartja magának a jogot, hogy az odaítélésnél az ajánlatok között tetszés szerint választhasson, esetleg azokat teljesen mellőzhessen.

Az ajánlatok 1913. évi július hó 22-ik napjának délelőtti 10 óráig nyújtandók be Debreczen sz. kir. város polgármesteri hivatalához. Ezen időn túl érkező, távirati, utó- vagy szabálytalan ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Az ajánlatok 1913. évi július hó 22-én délelőtti 11 órákor nyilvánosan bontatnak fel a városához könyvtárszobájában.

A tervek, a kötelező ajánlati minta, szerződési minta és egyéb okmányok a városi mérnöki hivatalban megtekinthetők és lemásolhatók.

Az általános és részletes építési feltételek azoknak a *m. kir. belygymiszterium műszaki osztályának szabványával.*

Debreczen, 1913. évi június hó 26-án.

A városi tanács.

Ad. 12,273—1913. sz.

Versenytárgyalási hirdetmény.

Debreczen sz. kir. város Tanácsa az Egyház-téren, a Csokonai-kert környékén, 4205 m² területen készitendő aszfalt köcsuti borkulat és annak álló és fekvő keramit szegélye építésére, — beleérve a szükséges föld- és alapozási munkát is — zárt ajánlati versenytárgyalást hirdet.

Szabályszerűen kiállított s ivenként egy koronás belyeggel ellátott ajánlatok pecséttel lezárt borítékba elhelyezve, következő címmel: „Ajánlat a Csokonai-kert környékén készitendő aszfalt köcsuti munkálatokra”, **1913. évi augusztus hó 9-ik napján délelőtti 10 óráig** a polgármesteri hivatalnál adandók be s ugyanezen nap délelőtti 1/211 órákor fognak a városához könyvtár szobájában nyilvánosan felbontatni. Az ajánlatához csatolandó az 5% bánatpénzről szóló városi házipénztári letétjegy. Elkésbe, vagy távirati uton beadott ajánlat figyelembe nem vétetik.

A költségvetés, terv és vállalati feltételek a városi mérnöki hivatalban a hivatalos órák alatt megtekinthetők s ajánlati költségvetési lap megszereshető.

Ajánlattevők tartoznak kijelenteni, hogy a helyi viszonyokat és feltételeket ismerik és azokat magukra nézve kötelezőknek elismerik. Ismeretlen ajánlkozók kötelesek szállítási, kiviteli képességüket és megbízhatóságukat azon kereskedelmi és iparkamara bizonylatával igazolni, melyhez vállalatuk telepe szerint tartoznak.

A város fentartja magának a jogot, hogy a beérkezett ajánlatok között, az ajánlati árak

tekintetbe vétele nélkül, szabadon választhasson s amennyiben az árak tekintetében, vagy más tekintetben nem lennének elfogadhatók a városra nézve, vagy m. kir. Belügyminiszter ur a munkálalatot elrendelő s hozzá jelen versenytárgyalási hirdetmény kibocsátásával egyidejűleg kormányhatósági megerősítés végett felterjesztett 163/9248-1913. bkgy. sz. közgyűlési határozatot jóvá nem hagyán, vagy bármely tekintetben módosítani kívánná, újabb versenytárgyalást tarthasson, esetleg m. kir. Belügyminiszter ur határozataihoz képest az egész munkát mellőzhesse anélkül, hogy emiatt ajánlattevők a várossal szemben kárterítésre igényt tarthatnának.

Debreczen, 1913. évi július hó 3-án.

A városi Tanács.

12,829—1913.

Versenytárgyalási hirdetmény.

A Debreczenben épülő DMKE. internátus belső berendezése nyilvános versenytárgyalás útján adatik ki, melyre pályázhatnak mind azok az iparosok, kik iparendeléssel bírnak. Kiadatnak:

- I. asztalos munka,
- II. vasbutor munka,
- III. kárpitós és butorberendezési munka.

Az összes munka 1913. évi szeptember hó 1-én teljesen készen rendeltetésének átadandó az épületben; külön fuvar költségek, szállítási díjak föl nem számíthatók.

Az összes ajánlattevő tartozik zárt lepecsételt ajánlatán kívül minden általa ajánlott berendezési tárgyból mintát, rajzot, fényképet bemutatni, mellyel pályázni óhajt.

A három munka-nem együttesen, de külön-külön is kiadatik. A városi Tanács fenntartja magának a jogot, hogy a beérkező ajánlatok közül, tekintet nélkül azok végösszegére, szabadon válasszthasson, esetleg azok mellőzésével a munkát más uton biztosítsa.

Az ajánlati űrlapok, melyekkel pályázni lehet, Janszky és Szivessy műépítésszek budapesti irodájában (Budapest IV., Deák Ferenc-utca 17.) és a polgármesteri hivatalban kaphatók, munkanemenként 2 koronáért. Az építészeknél tekinthetők meg a tervek s adatnak ki részletesebb fölvilágítások.

Az ajánlat beadásának határideje 1913-év július hó 26-ikának délelőtt 10 óra. Az ajánlatok a polgármesteri hivatalhoz adandók be. Bánatpénzül a házipénztárnál az ajánlati összeg 5%-a teendő le s erre vonatkozó letéti jegy az ajánlatához csatolandó. A beérkezett ajánlatok július hó 26-án délelőtt 11 órakor bontatnak fel.

Debreczen, 1913. évi július hó 12-én

A városi tanács.

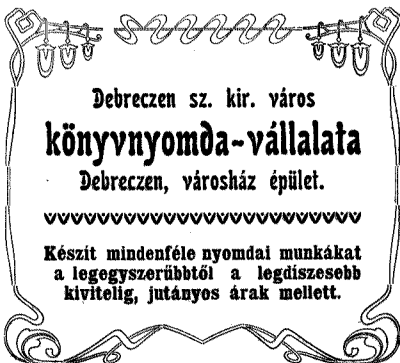
Debreczen szabad királyi város polgármesterétől.

2435—1913. eln.

A m. kir. belügyminiszteri 136,000—1912. sz. a. kelt rendelet alapján közhírré teszem, hogy a Debreczenben megjelenő „Debreczeni Reggeli Ujság“ politikai lapnak 1913. évi augusztus hó 15-ig; „A Nap“, „A Polgár“, „Budapest“, „Kiss Ujság“, „Esti Ujság“, „Uj Lap“, „Pesti Tükör“, „Az Est“, „Ejnye be jó“, „Érdekes Ujság“, „Fidibusz“ című politikai napi, vagy heti lapoknak pedig Debreczen szab. kir. város területén 1913. évi, illetve szeptember hó 30-ig való elárusításához engedélyt adtam.

Debreczen, 1913. évi június hó 30-án.

Kovács József,
polgármester.

Debreczen sz. kir. város
könyvnyomda-vállalata
Debreczen, városház épület.

~~~~~

**Készít mindenféle nyomdai munkákat
a leg egyszerűbbtől a legdíszesebb
kivitelig, jutányos árak mellett.**